

دینیات

سویہ ء ششم

(۶)

مکتب افغان اکادمی

مؤلف : شفیق سلطان (صدیقی)

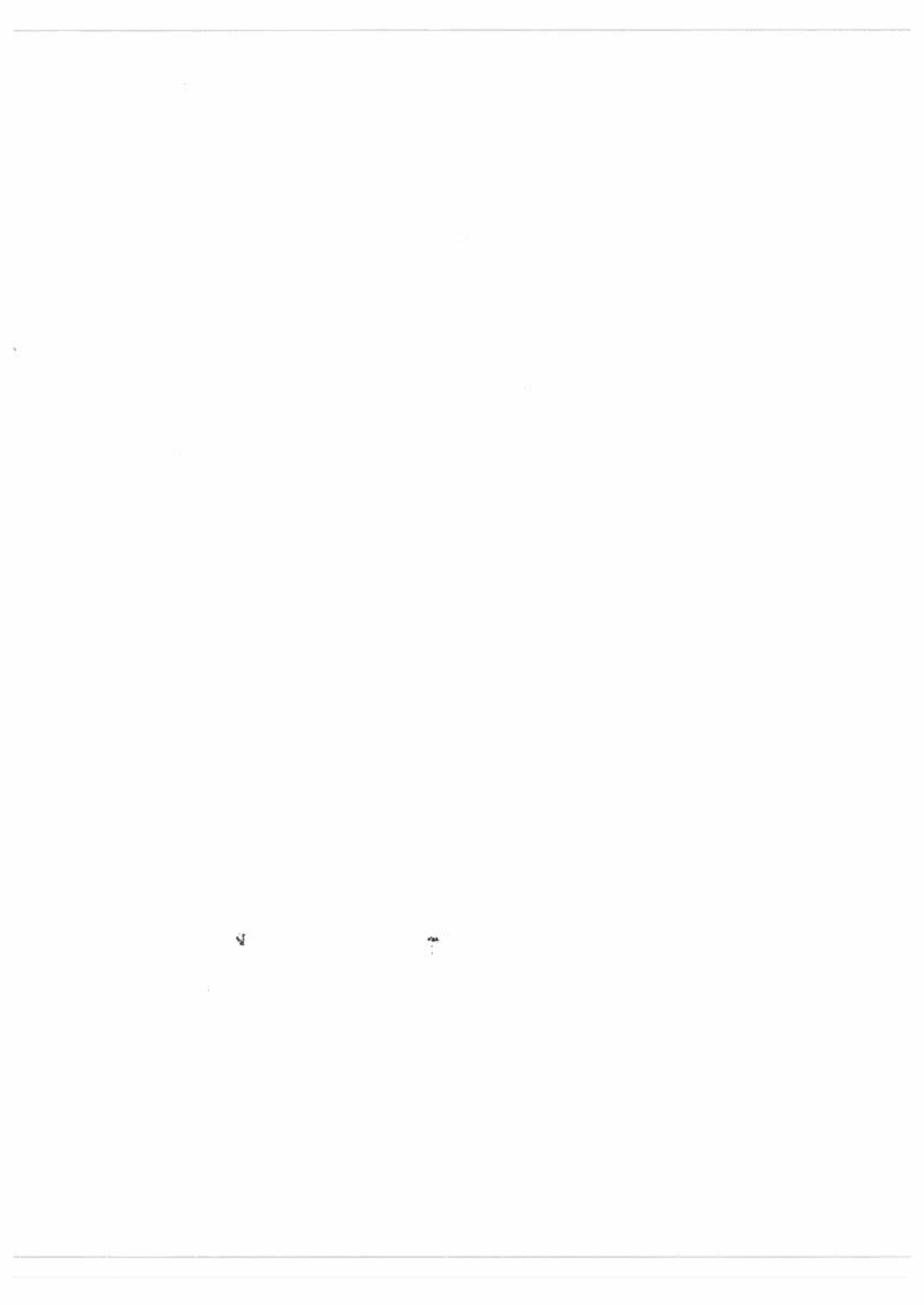
حمل ۱۳۸۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مندرجات

صفحه	مضمون
۵	مقدمه ء مؤلف
۱	غسل
۱	طریقه ء غسل
۲	نیت غسل
۳	فرائض غسل
۳	سنت های غسل
۴	اقسام غسل
۴	چه وقت غسل فرض میگردد؟
۴	چه وقت غسل گرفتن سنت است؟
۶	روزه
۷	اقسام روزه
۷	۱- روزه ء فرض
۸	۲- روزه ء واجب
۸	۳- روزه ء سنت
۸	۴- روزه ء نفل

صفحه	مضمون
۹	۵- روزه ء مکروه
۹	۶ روزه ء حرام
۱۰	فرايض روزه
۱۰	سنت های روزه
۱۱	مفسدات روزه
۱۱	صدقه ء فطر
۱۲	صدقه ء فطر بالای کی واجب است ؟
۱۲	مقدار صدقه ء فطر
۱۳	وقت صدقه ء فطر
۱۳	فرق بين صدقه ء فطر و ذکات
۱۴	شب قدر
۱۴	دهم محرم (عاشورا)
۱۵	ميلادالنبی یا مولود شريف
۱۵	شب پانزدهم برات
۱۶	شب معراج
۱۷	ذکات
۱۷	فرق بين ذکات و خيرات
۱۸	نصاب چیست ؟

صفحه	مضمون
	انواع ذکات
۱۹	ذکات مال تجارت
۱۹	ذکات پول نقد
۲۰	ذکات طلا و نقره
۲۰	ذکات حاصلات زراعتی
۲۲	حج
۲۲	شرایط واجب شدن حج
۲۳	فرض های حج
۲۴	دعای تلبیه
۲۴	ترتیب ادای مراسم حج
۲۶	زیارت مرقد پیغمبر <small>صلی الله علیه و آله</small>
۲۸	اصطلاحات

دینیات سویہ ء ششم
شفیق سلطان (صدیقی)
اول
۳۹ صفحہ
شفیق سلطان (صدیقی)
اسلام الدین (مسلم)
حمل ۱۳۸۱ھ . ش

نام کتاب
مؤلف
چاپ
تعداد صفحات و مندرجات
تایپ و تدوین
ملاحظات
تاریخ طبع

مقدمه ء مؤلف

از خداوند بزرگ سپاسگزارم تا مجموعه ء هذا را ، از کتاب ها و منابع مختلف فقه حنفی گرد آوری کرده به تألیف آن منحیث نصاب تعلیمی شاگردان مکتب افغان اکادمی تهیه بدارم . این کتاب با در نظر داشت رشد قدم به قدم سویه ء متعلم در چند مرحله تهیه و ترتیب شده است .

کتاب تعلیمی هذا ، امور دینی را نه تنها پیرامون پنج بنا اسلام به صورت مختصر تشریح میکند ، بلکه با استفاده از موضوع مورد بحث ، آیات و احادیثی نیز ذکر گردیده است . مسایل که ایجاب فصل ها و بخش های جداگانه را میکرد در این کتاب به صورت خلص ذکر شده است تا سلسله ء آموزشی به تعقیب سویه ء چهارم و پنجم دنبال گردیده باشد . از مریبون و استادان گرامی خواهشمندم تا مسایل را عندالموقع تشریح داده و از قصور کتاب بکاهند ، زیرا ممکن است فهم و ادراك شاگردان در این سویه ها آنقدر ارتقا نکرده باشد تا قادر به هضم مسایل فقهی از روی خواندن مباحث پیچیده و طویل باشند .

در تهیه محتویات درسی این مجموعه ، کوششم برآن بوده تا تعادل در

معنی کلمات رعایت گردیده و از تطاول کلام اجتناب گردد . به همین ترتیب تلاشم این نیز بوده تا اصطلاحات و کلمات فقهی را به نحوی از انحا ساده بسازم تا برای شاگردان این سویه بیشتر قابل فهم و درك باشد . اگر در بعضی مواقع این مأمول مقدور نبوده و یا تشریح کلمات لازم دیده نشده ، متکی بر آن بوده ام تا استادان محترم مسایل را فیالموقع مطابق سویه و سن شاگردان خویش واضح بسازند . روی این ملحوظ توجه دیگرم ، در اثنای نوشتن و یا اقتباس کلمات و بخش های که از منابع دیگر گرفته شده ، این بوده تا شاگردان با کوشش خویش و یا کمک اندك معلم صاحب و مربیون بتوانند عبارات را خود بخوانند تا در عین حال باعث تقویه ء زبان دری شان نیز گردد . و بالاخره بر این نکته هم دلم را خوش کرده ام که حد اقل مجموعه ء از اساسات امور دینی که آموختن آن برای هر فرد مسلمان حتمی است بدسترس استفاده قرار گیرد ، تا شاگردان نه تنها به کمک معلم صاحب ها ، بلکه به همکاری والدین و یا مسلمان های دیگر اساسات دینی را بیاموزند .

امیدوارم این کتاب که خالی از نواقص و کمبودی ها نیست اساس آموزش مسایل برای مبتدیان باشد . اگر برادران و خواهران مسلمان ما ، اشتباه و سهوی در آن ملاحظه میفرمایند ، بر من منت گذاشته آگاهم سازند تا در چاپ های بعدی به اصلاح آن پردازیم .

از رب العزت رجامندم تا از لطف بیکرانش ابواب رحمت بروی من ، خانواده ام ، همسر عزیزم نظیفه جان که زمینه ء تهیه و ترتیب این کتب را برای

من مساعدا ساخت ، پدر و مادر مرحوم ، پدر معنوی من مامای بزرگوارم
فیض محمد (احمدزی) که مشوق من در امور خیریه بالاخص مکتب افغان
اکادمی بوده و بی بی حاجی همسر مامایم ، بگشاید و کتاب هذا را به حیث
توشهء راه ما قبول فرماید .

و من الله التوفیق

شفیق سلطان (صدیقی)

حمل ۱۳۸۱ هـ . ش

مکتب افغان اکادمی

ورجینیا - امریکا

غسل

غسل به معنی شستن تمام بدن را میگویند . برای پاکی بدن و دور کردن ناپاکی مسلمان باید غسل کند تا پاك گردد . بعد از غسل بدن تازه شده بوی بد نمیدهد و انسان را تندرست میسازد . از همین خاطر سوراخ های تُخردی که در بدن است باز شده ، عرق از آن خارج شده و انسان مریض نمیشود.

غسل يك نوع عبادت هم است که مسلمان را آماده ء عبادت ساخته او را به خداوند(ج) نزدیک میسازد .

ما و شما در سویه ء پنجم یاد گرفتیم که نظافت نصف ایمان است . چنانکه حضرت محمد ﷺ هر وقت پیش از این که در بین مردم میرفتند مانند روز های جمعه ، روز های عید ، و غیره روز ها ، غسل میکردند و لباس پاك میپوشیدند . از اینجا یاد میگیریم که غسل کردن ، پاکی و نظافت در روز های جمعه ، عید ، حج و غیره و پوشیدن لباس پاك برای مسلمان ها سنت است . حال برای اینکه بدن به صورت درست پاك گردد دین مبارك اسلام طریقه ء غسل کردن را این قسم گفته است :

طریقه ء غسل

۱- نیت

نیت غسل :

_____ (نیت کردم غسل کنم تا تن من پاک و عبادت من روا گردد.)
اگر نیت غسل را به زبان نگفت ولی در دل قصد غسل کردن داشته باشد
هم غسل میشود .

۲- بسم الله بگوید .

۳- هر دو دست را سه سه بار تا بند ها بشوید.

۴- استنجأ کند .

۵- بعد اگر بدن نجاست داشته باشد آنرا شسته و پاک کند .

۶- باز هر دو دست را به صورت درست شسته و وضوی کامل بگیرد.

۷- سر خود را سه بار بشوید و با انگشتان بیخ موی ها را خوب بمالد تا

جایی خشك نماند.

۸- بر شانه ء راست سه بار آب بریزد .

۹- بر شانه ء چپ سه بار آب بریزد .

۱۰- تمام بدن را با صابون و غیره قسمی بشوید که هیچ جای خشك

نماند . اگر در جای غسل کردن آب جمع میشود بعد از اینکه از غسل کردن

خلاص شد پاها را بشوید .

اگر انگشتر و یا کره به دست باشد و یا گوشواره در گوش باشد باید آنرا

حرکت بدهد تا جای آن شسته شود .

باید در وقت شستن هر عضو کلمه ء شهادت خوانده شود و در آخر بدن خود را با پارچه ء پاکی خشك نماید .

فرايض غسل

در غسل سه چیز فرض است :

- ۱- شستن دهان
 - ۲- شستن بینی
 - ۳- شستن تمام بدن که هیچ جای بدن خشك نماند .
- اگر از این سه چیز یکی آن نشود غسل درست نمیشود .

سنت های غسل

- ۱- نیت کردن به مقصد پاک ساختن بدن
- ۲- اول وضو کردن و بعد غسل کردن
- ۳- هر دو دست را تا بند ها شستن
- ۴- نجاست را از بدن دور کردن
- ۵- مسواك یا برس کردن
- ۶- سه مرتبه آب را بر بدن انداختن

اقسام غسل

غسل برای سه منظور گرفته میشود :

- ۱- غسل فرض که به خاطر پاک کردن بدن از نجاست بزرگ میباشد .
- ۲- غسل سنت که به خاطر ثواب گرفته میشود .
- ۳- غسلی که به خاطر پاکی بدن از گرد و خاک ، عرق ، گرمی و غیره گرفته میشود .

چه وقت غسل فرض میگردد؟

- ۱- شیطان بازی میدهد (احتلام) و منی خارج میگردد.
- ۲- جماع صورت میگیرد.
- ۳- حیض میآید (خونی که ماهوار از اناث از سه تا ده روز میآید)
- ۴- خون نفاس میآید (خونی که بعد از پیدا شدن طفل از وجود مادر تا تقریباً چهل روز میآید)

چه وقت غسل گرفتن سنت است؟

- ۱- برای نماز جمعه در روز جمعه.

- ۲- برای نماز های عید در روز عید .
- ۳- برای احرام حج یا عمره غسل کردن سنت است .
- ۴- بعد از زوال روز عرفه غسل کردن حاجی سنت است .

روزه

بنأ سوم اسلام گرفتن روزه ء ماه رمضان است که در سال یکبار بر مسلمان ها فرض است . عبادت در این ماه اجر و ثواب بسیار زیاد دارد . خداوند(ج) در قران مجید خوبی این ماه را سه چیز گفته است :

۱- قران مجید در این ماه نازل شده است .

۲- شب قدر یا لیلۃ القدر در همین ماه است که در خیر از هزار ماه بهتر است .

۳- روزه در همین ماه بر مسلمان ها فرض شد .

حضرت محمد ﷺ میفرماید که قسمت اول این ماه رحمت است ، قسمت میانه ء آن مغفرت است و قسمت آخری آن رهایی و نجات از آتش دوزخ است .

همچنان در تاریخ آمده که اولین جنگ بین حق و باطل که به نام غزوه ء بدر یاد میشود در همین ماه صورت گرفت که حق کامیاب شد . مکه ء مکرمه هم در همین ماه فتح شد .

به این ترتیب می بینیم که روزه یاد آوری از حقیقت ها میباشد و مسلمان از صبح صادق تا غروب آفتاب از خوردن ، نوشیدن و غیره کار های که مخالف رهنمایی های اسلام است خود را نگاه میکند .

حضرت محمد ﷺ فرموده اند که روزه ء حقیقی آنست که وقتی

مسلمان روزه میگیرد باید گوش ها ، چشم ها ، زبان ، دست ها و تمام بدن خود را از کار های ناپسندیده نگاه کند .

در جای دیگر فرموده اند کسی که با آنکه روزه میگیرد از دروغ گویی و عمل دروغ دست نکشد خداوند (ج) به گرسنه بودن او ضرورت ندارد .
ماه مبارك رمضان بعد از يك ماه ختم میشود . حضرت محمد (ص) فرموده اند که مهتاب را دیده روزه بگیرید و مهتاب را دیده روزه را پایان دهید.

اقسام روزه

روزه شش قسم است :

۱- روزه ء فرض

در تمام سال روزه گرفتن ماه مبارك رمضان بر مسلمان ها فرض است .
شخصی که از فرض بودن روزه انکار کند کافر است و کسی که بدون عذر روزه نگیرد گنهگار است .

۲ - روزه ء واجب

اگر مسلمانی نذر کند که يك روز را روزه بگیرد چه روز آن را تعیین کرده باشد یا نه ، باید آن روز را روزه بگیرد . گرفتن این قسم روزه واجب است .

۳ - روزه ء سنت

حضرت محمد ﷺ بعضی روز های را روزه گرفته اند و یا گفته اند که روزه گرفتن آن روزها ثواب دارد . این قسم روزه ثواب بسیار دارد . حضرت محمد(ص) این روز ها را روزه گرفته اند:

۱- روز نهم و دهم ماه محرم

۲- روز عرفه

۳- روز های ۱۳ ، ۱۴ و ۱۵ هر ماه

۴ - روزه ء نفل

غیر از روزه های فرض ، واجب و سنت ، روزه گرفتن روزهای دیگر هم

ثواب زیاد دارد که به نام روزه ء نفل یاد میشود مثلاً :

۱- شش روز روزه گرفتن در ماه شوال

۲- روزه گرفتن روز های دوشنبه و پنجشنبه

۳- روزه گرفتن روز پانزدهم شعبان

۴- روزه گرفتن هشت روز در ده روز اول ذوالحجة

۵- روزه ء مکروه

روزه گرفتن بعضی روز ها مکروه است مثلاً:

۱- تنها شنبه یا یکشنبه را روزه گرفتن

۲- تنها روز عاشورا را روزه گرفتن

۳- روزه گرفتن زن بدون اجازه ء شوهر

۴- بدون افطار چند روز مسلسل روزه گرفتن

۶- روزه ء حرام

در تمام سال روزه گرفتن این روزها حرام است :

۱- روز اول و دوم عید رمضان (فطر)

۲- روز عید قربان (اضحی)

۳- یازدهم ذوالحجّة

۴- دوازدهم ذوالحجّة

۵- سیزدهم ذوالحجّة

فرائض روزه

مسلمانی که روزه میگیرد از سه چیز باید خود را از صبح صادق تا غروب

آفتاب نگاه کند :

۱- خوردن

۲- نوشیدن

۳- دوری از لذت جنسی

سنت های روزه

۱- سحری کردن

۲- نیت روزه را در شب کردن

۳- عجله در افطار

۴- افطار با خرما یا آب

۵- دوری از غیبت ، دروغگویی ، غالمغال ، قهر و ظلم

مفسدات روزه

با این سه چیز روزه فاسد شده یعنی می‌شکنند :

۱- خوردن

۲- نوشیدن

۳- حصول لذت جنسی

صدقه ء فطر

فطر در لغت به معنی باز کردن روزه است و معنی صدقه ء فطر صدقه ء روزه میباشد که در ختم ماه مبارك رمضان به خاطر خوشی خداوند(ج) و کمک به غریب ها و فقیر ها داده میشود .

کسی که در ماه مبارك رمضان روزه میگیرد و عبادت خداوندی را به جا میآورد اما باز هم شاید کوتاهی های از انسان سر بزنند که مسلمان در این صورت با قلب پاك حاضر میشود از مال خود در راه خدا(ج) خرج کرده ، بندگان او را کمک کند . این قسم کمک هم سبب خوشی کسی که از مال

خود صدقه میدهد و هم باعث خوشی کسی که برایش کمک میشود ، میگردد .

صدقه ء فطر بالای کی واجب است؟

هر مسلمانی که به اندازه ء يك نصاب صاحب مال یا پول باشد صدقه ء فطر بر او واجب میگردد .

مقدار صدقه ء فطر

مقدار نصاب در ذکات و صدقه ء فطر یکی است یعنی دو صد درهم شرعی که برابر به قیمت بیست مثقال طلای خالص به نرخ روز میباشد. صدقه ء فطر بر هر فرد مسلمان (مرد ، زن ، جوان ، پیر ، بالغ ، نابالغ) واجب است .
مقدار صدقه ء فطر در گندم يك کیلو و یکصد و ده گرام میباشد . اگر کسی به جای آن آرد جو ، خرماى خشك بدهد باید دو چند وزن آن را که دو کیلو و دو صد و بیست گرام میشود ، بدهد .

وقت صدقه ء فطر

وقت صدقه ء فطر به مجرد دمیدن صبح صادق روز عید میباشد . بهترین وقت برای دادن صدقه ء فطر به فقیر ها و غریب ها چند روز پیش از عید میباشد تا آنها هم چیز های را که کار دارند بخرند و به خوشی عید کنند . اگر سه ، چهار روز پیش از عید صدقه ء فطر ادا نشد ، پیش از رفتن به نماز عید باید ادا شود .

فرق بین صدقه ء فطر و ذکات

به صورت خلص از چند فرق بین ذکات و صدقه ء فطر یاد میکنم :

- ۱- در ذکات باید از مال نصاب يك سال پوره بگذرد .
- ۲- در صدقه ء فطر همین که شخصی به اندازه ء دو صد درهم شرعی داشته باشد ، صدقه ء فطر بر او واجب میگردد.
- ۳- در طلا ، نقره ، حاصلات زراعتی و غیره دارایی ها صدقه فطر نیست
- ۴- در طلا ، نقره ، حاصلات زراعتی و غیره دارایی ها ذکات است .
- ۵- کسانی که مستحق گرفتن ذکات میشوند ، مستحق گرفتن صدقه ء فطر هم میگرددند .
- ۶- به کسانی که دادن ذکات جایز نیست ، دادن صدقه ء فطر هم جایز

در قسمت روزه از نام بعضی روز ها مثلاً لیلۃ القدر ، عاشورا و غیره یاد کردم . در اینجا خوب است تا در باره آنها و همچنان بعضی روز های مهم دیگر اسلامی به صورت خلاصه نوشته کنم :

شب قدر (لیلۃ القدر)

قرآن مجید در ماه مبارک رمضان نازل شده است . یکی از شب ها در این ماه به نام شب قدر یا لیلۃ القدر یاد میشود . خداوند (ج) قرآن شریف را در شب قدر نازل کرده است . نظر به روایات زیاد شب بیست و هفتم ماه مبارک رمضان را شب قدر میشناسند . این شب ، شب بسیار مبارک است . در قرآن کریم آمده است که شب قدر بهتر از هزار ماه است .

دهم محرم (عاشورا)

این روز یکی از روز های تاریخی در اسلام است . در این روز واقعهء بسیار ناگوار رخ داد و آن طوری بود که حضرت امام حسین (رض) پسر حضرت علی کرم الله وجهه و بی بی فاطمهء زهرا (به عبارهء دیگر نواسهء حضرت محمد ﷺ) همراه با دوستان و دیگر مسلمان های فداکار ، در دشت کربلا

توسط عساکر یزید و سر لشکر او به نام شمر به طور بسیار ظالمانه به شهادت رسیدند . به این سبب مسلمان ها در دهم محرم هر سال از جانبازی ها و فداکاری های سردار شهدا حضرت امام حسین(رض) در راه خدا(ج) یاد میکنند و از آن درس عبرت در راه دین اسلام میگیرند .

میلاذ النبی یا مولود شریف

۱۲ ربیع الاول روز تولد حضرت محمد ﷺ بوده که در هر سال در تمام ممالک اسلامی از آن یاد میگردد . همچنان روز رحلت (وفات) حضرت پیغمبر ﷺ ۱۲ ربیع الاول است . در این روز مسلمان ها با تلاوت قران مجید از تولد حضرت محمد ﷺ به دربار خداوند(ج) شکر میکنند و هم برای حضرت محمد ﷺ دعا کرده و شفاعت آن حضرت را میخواهند .

شب پانزدهم برات

در قران مجید شب برات يك شب مبارك گفته شده است . خداوند(ج) در این شب ملائک را به توزیع رزق و روزی به بندگان مقرر میفرماید . حضرت محمد ﷺ هر سال این شب را با خواندن دعا و عبادت تجلیل میکردند

و از خداوند(ج) برای امت خود مغفرت و بخشایش میخواستند . از این سبب مسلمان ها همه ساله این شب را با خوشی و شکر گذاری به دربار خداوند(ج) جشن میگیرند.

شب معراج

معراج یکی از بزرگترین معجزه های حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بعد از قرآن مجید است . در ۲۷ ماه رجب حضرت پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با حضرت جبرئیل(ع) به آسمان ها سفر میکند و از آسمان ها ، دنیای رحمت خداوندی ، جنت ، دوزخ و دیگر اسرار خلقت دیدن میکند . این سفر که به نام شب معراج یاد شده است یکی از معجزه های رسول کریم است که به قدرت خداوند(ج) صورت گرفته است .

ذکات

ذکات بنای چهارم اسلام است . در قرآن مجید بعد از نماز از ذکات ذکر شده است . ذکات حق بندگان است که خداوند(ج) بر مسلمان ها فرض ساخته است . ذکات در لغت به معنی پاک کردن ، نشو و نما دادن است . ذکات در شریعت عبارت از مالی است که هر مسلمانی که دارایی اش به اندازه نصاب رسیده باشد از مال خود کشیده و به کسانی که مستحق هستند ذکات می دهد . به این ترتیب می بینیم که ذکات مثل مالیه نیست که از طرف دولت بالای مردم قبولانده میشود ، بلکه ذکات يك قسم عبادت است که به امر خداوند(ج) از طرف شخص مسلمان داده میشود . ذکات خیرات نیست . اگر کسی سرمایه ای که اندازه نصاب را پوره کرده باشد (تعریف نصاب را بعداً نوشته میکنم) باید ذکات آن را بدهد .

ذکات فرض است ، هرکس که از فرض بودن ذکات منکر شود کافر گفته میشود . اما اگر کسی ذکات را ادا نکرد گنهگار میباشد .

فرق بین ذکات و خیرات

- ۱- ذکات فرض است ، خیرات مستحب است .
- ۲- ذکات تنها برای مسلمان مستحق داده میشود . در حالیکه خیرات

برای غیرمسلمان هم داده شده میتواند.

۳- ذکات باید برای مسلمانی داده شود که مستحق گرفتن ذکات باشد ، اگر ذکات به مسجد ، شفاخانه ، یا مؤسسه ء خیریه داده میشود باید کسی از طرف مسجد ، شفاخانه یا مؤسسه ء خیریه آن ذکات را قبول کند و بگیرد. در حالیکه خیرات میتواند به حساب های بانکی روان شود .

نصاب چیست؟

در شریعت اسلامی يك مقدار معین در قیمت مال و دارایی يك مسلمان تعیین شده است که اگر قیمت مال و دارایی به همان اندازه رسید ، دادن ذکات آن مال یا پول نقد (که دونیم فیصد تمام قیمت مال میشود) فرض میگردد. یا به عباره ء دیگر اگر مسلمانی يك اندازه مال داشت و آن مال برای يك سال مکمل خارج احتیاج اصلی اش باقیمانده بود و قیمت تمام آن مال قیمت بیست مثقال طلای خالص را پوره کرده بتواند ، دادن دونیم فیصد ذکات آن مال بر آن شخص مسلمان فرض میگردد. این اندازه ء معین در اسلام دو صد درهم شرعی است که برابر به قیمت بیست مثقال طلای خالص مطابق نرخ روز در کشور که يك مسلمان زندگی میکند میباشد . این مقدار معین را نصاب میگویند.

انواع ذکات

ذکات مال تجارت

مال تجارت آن مالی است که برای فروختن و بدست آوردن فایده باشد. اگر مسلمانی در دکان یا تجارتخانه و خود مال برای فروش میداشته باشد و قیمت این مال اندازه و معین نصاب را پوره کرده باشد و این مال برای يك سال خارج از احتیاج اصلی او در دکانش باشد باید از قیمت تمام دارایی خوددو نیم فیصد ذکات بدهد. اگر سر جمع مال او قیمت بیست مثقال طلای خالص را پوره نکند، ذکات بر آن مال فرض نمیگردد.

ذکات پول نقد

اگر شخص مسلمان برای یکسال مکمل خارج از احتیاج اصلی خود يك اندازه پول نقد پیش خود داشته باشد و این پول نقد قیمت بیست مثقال طلای خالص را به نرخ روز پوره کرده باشد، دادن دو نیم فیصد ذکات از آن پول نقد بر او فرض میگردد. طور مثال: اگر قیمت بیست مثقال طلای خالص در امریکا به نرخ روز ۱۰۰۰ دالر باشد و شخص مسلمان ۱۰۰۰ دالر برای یکسال خارج

از احتیاج اصلی خود میداشته باشد باید در یکسال دونیم فیصد آنرا که ۲۵ دالر میشود ذکات بدهد .

ذکات طلا و نقره

نصاب طلا بیست مثقال (۴۴۴ گرام) است . نزد مسلمانی که این مقدار طلا موجود بوده و یکسال کامل بر آن بگذرد ، ذکات بر آن فرض میگردد . در کمتر از این مقدار طلا ذکات واجب نمیشود .

نصاب نقره دو صد درهم شرعی است که برابر با ۱۴۰ گرام نقره میشود . نزد مسلمانی که این مقدار نقره موجود باشد دونیم فیصد آنرا باید ذکات بدهد .

اگر زیورات یا مالی که در آن طلا و نقره هر دو به کار رفته باشد و اندازهء معین نصاب را پوره کرده باشد ذکات آن به اساس هر کدام که مقدار آن زیادتر باشد حساب میگردد .

ذکات حاصلات زراعتی

نصاب ذکات حاصلات زراعتی ده يك است که آن را عُشر میگویند . مثلاً اگر شخص مسلمانی زمین زراعتی دارد که از آن گندم ، جو ، جواری ، پنبه و غیره حاصل میگیرد و یا میوه جات مثل انگور ، سیب ، ناک و غیره

حاصل میگیرد ، از هر اندازه ء که حاصل میگیرد ده يك آنرا باید ذکات بدهد .
مثلاً اگر صد کیلو گرام حاصل میگیرد باید ده کیلو گرام آنرا ذکات بدهد .

حج

حج بنای پنجم اسلام است . خانه ء کعبه ء شریف را بیت الله شریف یا بیت الحرام هم میگویند . در تمام عمر رفتن به کعبه ء شریف ، برای کسانی که توان آن را داشته باشند فرض است . معنی حج در لغت قصد و نیت زیارت کردن است . در اسلام حج عبارت از رفتن به خانه ء کعبه ء شریف و ادا کردن حج است .

شرایط واجب شدن حج

- ۱- اسلام : حج بر غیر مسلمان واجب نیست .
- ۲- عقل : حج بر شخص دیوانه واجب نیست .
- ۳- بلوغ : حج بر طفل نابالغ واجب نیست . اگر مسلمانی در طفولیت حج کند فرض ادا نمیشود . حج او حج نفلی میباشد .
- ۴- استطاعت : شخص که حج میرود آنقدر پول داشته باشد تا بر علاوه ء ضرورت های خودش ، مصارف رفت و آمد او را پوره کند و هم تا وقت پس آمدن مصارف کس های را که او مسوول نفقه ء شان است کفایت کند .
- ۵- آزادی : حج بر غلام و کنیز واجب نیست .

۶- صحت : حج بر کسی که نهایت پیر ، مریض ، نابینا ، لنگ ، فلج باشد واجب نیست .

۷- امنیت راه : در راه حج جنگ باشد ، خطر جانی و مالی باشد ، حج واجب نمیشود .

فرض های حج

فرض های حج چهار است که اگر یکی از آن هم ادا نشود ، حج درست نمیشود :

۱- احرام : نیت حج را کردن ، لباس حج را پوشیدن و تلبیه گفتن را احرام میگویند . دعای مخصوصی که حاجی ها در وقت حج میخوانند به نام تلبیه یاد میشود .

۲- وقوف به عرفات : وقوف به معنی ایستادن و توقف کردن است . عرفات میدان بزرگی است که از مکه ۷ مکرمه تقریباً پانزده کیلومتر دور میباشد .
۳- طواف کعبه ۷ شریف : طواف به معنی دور خوردن است . یعنی هفت بار به دور کعبه ۷ شریف دور خوردن .

۴- ادا کردن تمام آن سه فرض در جا هایش ، در وقت هایش و به ترتیب آن فرض است .

دعای تلبیه

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ
النَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ .

ترجمه : من حاضرَم ، خداوندا من حاضرَم ، من حاضرَم حقیقتاً که تو هیچ
شریکی نداری ، من حاضرَم ، تنها تو مستحق حمد و شکرى ، احسان و انعام
فقط کار تو است ، اقتدار تنها حق تو است و هیچ کسى در قدرت تو شریک
نیست .

ترتیب ادای مراسم حج

- ۱- گرفتن وضو و نیت کردن زیارت خانه ء خدا(ج) .
- ۲- بستن احرام یا پوشیدن لباس حج که دو پارچه ء سفیدی میباشد که
دوخته نشده است .
- ۳- طواف یعنی هفت بار گشتن به دور خانه ء خدا(ج) که از قسمت
حجرالاسود شروع میشود .
- ۴- زیارت مقام حضرت ابراهیم(ع) ، محلی که در آن ، جای پای
حضرت ابراهیم(ع) در يك سنگ دیده میشود .

- ۵- نوشیدن آب زمزم .
- ۶- طی کردن صفا و مروه ، به سرعت بیشتر از قدم زدن که به نام (سعی) یاد میگردد (حج عمره در همینجا ختم میشود).
- ۷- رفتن به طرف مینا در روز هشتم ذوالحجّة و باقی ماندن در مینا تا وقت برآمدن آفتاب در روز نهم ذوالحجّة .
- ۸- رفتن به کوه عرفات : برآمدن از مینا در صبح روز نهم ذوالحجّة و رفتن به کوه عرفات . ماندن در عرفات از پیشین روز نهم ذوالحجّة شروع میگردد و تا صبح روز دهم ذوالحجّة دوام میکند . روز دهم ذوالحجّة روز اول عید قربان است . پیش از اینکه شب دهم ذوالحجّة برسد ، قبل از غروب آفتاب حاجی ها به طرف مزدلفه حرکت میکنند . در مزدلفه نماز شام و خفتن را یکجا میخوانند و شب را در مزدلفه میمانند تا نماز صبح را در آنجا بخوانند .
- ۹- پیش از برآمدن آفتاب حرکت به طرف مینا از راه وادی محسر .
- ۱۰- جمرات یعنی رفتن به جای که شیطان را به سنگ میزنند .
- ۱۱- قربانی در مینا و کم کردن موی سر .
- ۱۲- رفتن دوباره به زیارت خانه ء کعبه ء شریف و طواف کردن .
- ۱۳- بازگشت به مینا در عین روز و ماندن سه روز در مینا و در همین مدت هفت بار شیطان را به سنگ زدن .
- ۱۴- حرکت از مینا به طرف مکه ء مکرمه به روز سیزدهم ذوالحجّة ، طواف و ختم مراسم حج .

زیارت مرقد پیغمبر ﷺ

بعد از ختم حج مسلمان ها به زیارت مرقد مبارک حضرت محمد ﷺ که در مدینه ء منوره است ، میروند . رفتن به مدینه ء منوره از ارکان حج نمیشد ولی اجر و ثواب بسیار دارد .

حضرت محمد ﷺ فرموده اند که :

در مسجد من یکبار نماز خواندن از ادای هزاران نماز در مسجد های دیگر بهتر است به غیر از خانه ء خدا (ج) .

چقدر خوشبخت بودند مسلمان های که در وقت آنحضرت زندگی میکردند و از راهنمایی ها ، صحبت های آنحضرت ﷺ برکت میبردند . این امکان هنوز هم است که مسلمان ها به زیارت آنحضرت رفته ، درود و دعا کنند .

آنحضرت ﷺ فرموده اند :

شخصی که حج کرد و پس از وفات من روضه ء مرا زیارت کرد ، مانند کسی است که در زندگی من مرا زیارت بکند .

و هم فرموده اند :

شخصی که پس از وفات من ، مرا زیارت کرد ، گویا در زندگی مرا زیارت کرد و کسی که قبر مرا زیارت کرد شفاعت من برایش واجب گشت ، و در امت من شخصی که با وجود وسعت و توانایی مرا زیارت نکند هیچ عذر او

عذر نیست .

همچنان فرموده اند :

شخصی که غرض زیارت من بیاید و غیر از این کار ، کار دیگری نداشته باشد ، حق او بر من است که شفاعت او را بنمایم .

اصطلاحات

۱- ادا :

هر عبادتی که به وقت معینه ء خود انجام شود آن را ادا میگویند .

۲- احرام :

نیت کردن ، پوشیدن لباس مخصوص حج و تلبیه گفتن را احرام میگویند .

۳- اقامت :

قبل از ایستاده شدن به نماز جماعت ، یکنفر آن کلماتی را تکرار میکند که در آذان گفته میشود و بعد از حی علی الفلاح دو دفعه قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ هم میگوید این را اقامت میگویند .

۴- اقتدا :

نماز جماعت عقب امام را اقتدا میگویند و اقتدا کننده را مقتدی میگویند.

۵- تلبیه :

دعای مخصوص که حاجیان در بالا شدن بر هر بلندی و پائین شدن از بلندی ، بعد از هر نماز و هر صبح و شام میخوانند به نام تلبیه یاد میگردد .

۶- درهم :

وزن درهم برابر به سه گرام و یکصد و بیست و پنج ملی گرام است .

۷- سنت :

سنت آن کار های است که رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کرده باشند و آن دو قسم

است : سنت مؤکد و سنت غیر مؤکد .

۸- سنت مؤکد :

آن کاری که رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همیشه کرده باشند و بدون عذری

هیچوقت ترك نکرده باشند .

۹- سنت غیر مؤکد :

آن کار های که حضرت محمد (ص) کرده باشند و بدون کدام عذر

گاهی ترك هم کرده باشند .

۱۰- سعی :

در لغت به معنی رفتن به تیزی و تلاش است و در حج دویدن بین دو کوه

صفا و مروه را که با تیز رفتن انجام میشود (سعی) میگویند .

۱۱- عمره :

در لغت به معنی رفتن و زیارت کردن است . و هم عمره حجی است که ادای آن در هر وقت ممکن است و برای ادای آن وقت خاص ، ماه خاص و روز های خاص تعیین نگردیده است .

۱۲- فرض :

فرض آن امر خداوندی است که توسط آیات قرآنی ثابت شده باشد و منکر فرض کافر است . فرض دو قسم است : فرض عین ، فرض کفایه

۱۳- فرض عین :

آن فرضی است که ادا کردن آن بر هر مسلمان ضروری است . کسی که آنرا بدون عذر ادا نکند گناهکار است . مانند گرفتن روزه

۱۴- فرض کفایه :

آن فرضی است که اگر آنرا يك یا چند نفر ادا کرد از ذمه ء دیگران ساقط میگردد مانند نماز جنازه .

۱۵- مستحب :

آن کار های است که حضرت محمد(ص) گاه گاهی کرده باشند .

۱۶- مکروه تحریمی :

آنست که نزدیک به حرام باشد ، کسی که بدون عذر واقعی آنرا انجام میدهد گناهکار میگردد .

۱۷- مکروه تنزیهی :

آن است که نزدیک به حلال باشد یا به عباره ء دیگر صرفنظر کردن آن ثواب باشد .

اگر کسی مکروه را حلال بداند کافر نمیشود بلکه گناهکار میگردد .

۱۸- واجب :

آن امر خداوندی است که به آیات قرآنی ثابت شده باشد ولی در معنای آن نزد علما اختلاف نظر موجود باشد . منکر آن کافر نمیگردد و ترك کننده ء آن بدون عذر مستحق عذاب میشود . مانند نماز عید .

۱۹- شفاعت :

شفاعت سفارش را میگویند . حضرت محمد(ص) در روز قیامت به نزد خداوند(ج) بندگان گناهکار را سفارش میکنند و از او تعالی برایشان طلب عفو میخواهند . تنها به آنحضرت این فضیلت یعنی شفاعت بندگان داده شده است .

۲۰- عبادت :

عبادت بندگی را میگویند . معبود حقیقی ما يك خدا است که همه چیز را خلق کرده است . ما همه بندگان اوتعالی هستیم . اوتعالی ما را به عبادت خود امر کرده است ، به این سبب عبادت و بندگی خالق ما بر ما فرض است .

آبادی بتخانه ز ویرانی ماست

جمعیت کفر از مسلمانی ماست

اسلام به ذات خود ندارد عیبی

هر عیب که هست در مسلمانی ماست

روز محشر که جانگداز بود

اولین پُرسش از نماز بود

حق چاپ محفوظ است

